

MAALAHTI NYBY TALLMOSEN B

Varhaismetallikautisen asuinpaikan koekaivaus

Mirja Miettinen 1978

MAALAHTI, ENT. PETOLAHTI (PETALAX)
Nyby
TALLMOSSEN B

Nyby 590 10016

Varhaismetallikautisen asuinpaikan koekaivaus
11-12.7.1978/ Mirja Miettinen

Koordinaatit:

pk 1242 08 NYBY
x = 6964 90,
y = 526 84,
z = 25(27.5) m

Rn:o 9:19

SKL 16 (Petalax)

Löydöt: KM 20355 (keramikkaa)

Paikka sijaitsee nykyisen Maalahden ja Närpiön, entisen Petolahden ja Pirttikylän rajan lähellä, runsaat 100 m rajalta länteen petolahden puolella. Tallmossenin ent. torpasta, joka nykyisin on metsästysseurana majana, on paikalle n 1200 m koilliseen suuntaan.

Maasto on aukeaksi hakattua, verrattain matalaprofiilista moreenimaastoa suoalueen reunalla: Laaja ja osaksi aukea Rimossen on itäpuolella, länsipuolella on kitukasvuista mäntyä kasvava Stortallmossen.

Viitalan Brännskogenin asuinpaikan löytymisen jälkeen paikan löytänyt Bruno Röj oli metsiä kulkiessaan kiinnittänyt huomiota myös täällä painanteen näköisiin kuopanteisiin maastossa. V 1978 Brännskogenin jatkotutkimusten jälkeen päätettiin tehdä koekaivaus yhdessä kodanpohjaa muistuttavassa painanteessa. Käytettävissä oli aikaa noin 1 1/2 päivää.

Koekaivettavaksi valittu painanne oli yksi kolmesta selvimmistä näkyvästä. Se valittiin, koska kaivausta haittaavia kantoja oli sen alueella vähiten. Painanteen halkaisija oli n 8 m, muoto pyöreähkö, muttei aivan säännöllinen. Keskellä oli n 4 m läpimitäinen syvennys.

Alueen yli tehtiin 50 cm leveä ja 10 m pitkä koekaista. Siinä voitiin tehdä seuraavanlaisia havaintoja: ohuen kangasturpeen(3-5 cm) alla oli 1-3 cm vahvuinen kerros, jossa oli puiden juuria, kaarnaa ja harmahtavaa huuhtoutunutta maata. Kerros vaikutti paikoin sekoittuneelta, mahdollisesti metsätöiden yhteydessä. Sen alla oli koko kaistan pituudelta tummanruskeaa maata, jossa yksittäisiä hiilenpaloja ja rapautuneita kiviä. Sen alapuolelta n 20-25 cm syvältä (ruuduissa 7-8) tuli harmahtavaa, nokista maata, jossa oli runsaasti hiiltä, palaneita ja rapautuneita kiviä, mutta myös eheitä kiviä, jotka muodostivat selvän kiveyksen, jota koekaistassa oli n 130 cm leveydeltä. Kiveys sijaitsi painanteen reunavallin kohdalla. Kiveystä ei kaivettu syvemmälle kuin kuvattu ja kartoitettu taso, mutta koepistossa sen eteläreunalle todettiin kivien alla olevan runsaasti

hiiltä.

Painanteen keskellä ruskeassa maassa n 14 cm pinnan alapuolella oli hiukan pieniä koristamattomia saviastianpaloja (KM 20355); muita löytöjä ei tavattu. Kaista kartoitettiin ja kuvattiin; sen jälkeen kaista täytettiin ja entistettiin.

Käytettävissä olevan ajan puitteissa ei ollut mahdollista siirtää tarkkaa korkeutta paikalle; työ olisi tietttömässä, vaikeakulkuisessa maastossa vienyt suhteettoman paljon aikaa. Paikan korkeus on siten arvioitu peruskartalta, jossa 25 m korkeuskäyrä kiertää suon reunaa ja mäenkumpareella, jolla koekaivauspaikka sijaitsee on 27,5 m käyrä.

Koekaivauksessa voitiin todeta, että ko. painanne ilmeisestikin oli ainakin osaksi ihmisen muovaama. Mahdollisesti kysymys on samantapaisesta asumuksenpohjasta kuin Viitalan Brännskogenissa. Kiistaton osoitus esihistoriallisen ihmisen toiminnasta paikalla ovat pienet keramiikanpalat. Niitä on vaikea sellaisenaan määrittää muutoin kuin "epineoliittiseksi". Savimassa ja pinnan lievä naarmuisuus, sekä paikan korkeus merenpinnasta antavat kuitenkin perusteet pitää keramiikkaa Morbyn-ryhmää lähellä olevana.

Pienialaisessa koekaivauksessa ei todettu selviä rakenteita tms; toisaalta kiveys "vallin" alla saattaa olla osa esim. seinän perustusta. Vasta laajempi kaivaus voisi selvittää asiaa.

Ympäristöä ei ennätetty tutkia muutamaa lapionpistoa lukuunottamatta lainkaan. Maaperä on paikoin verrattain vähäkivistä hiesu-moreenia, tasaistakin ja paikka siten leiriasuinpaikaksi sopiva ?. Viimeisinä vuosisatoina e Kr. paikalla on ollut nykyisen Rimossenin kohdalla matala merensalmi ja löytöpaikka on sijainnut tämän salmen länsirannalla. Rimossbackenin röykkiöalue sijaitee paikalta runsaan kilometrin pohjoiseen, suon itäpuolella, muinaisessa merenlahdessa. Ribäcksbebrgenillä koekaivetut samantyyppiset -vaikka löydöttömät, muodostelmat sijaitsevat samoilla korkeuksilla, runsaat 2 km koilliseen paikalta.

kertomus kirjoitettu puhtaaksi
3.1.1995

Mirja Miettinen

LUTIBENA :

PERUSKARTTAOTE

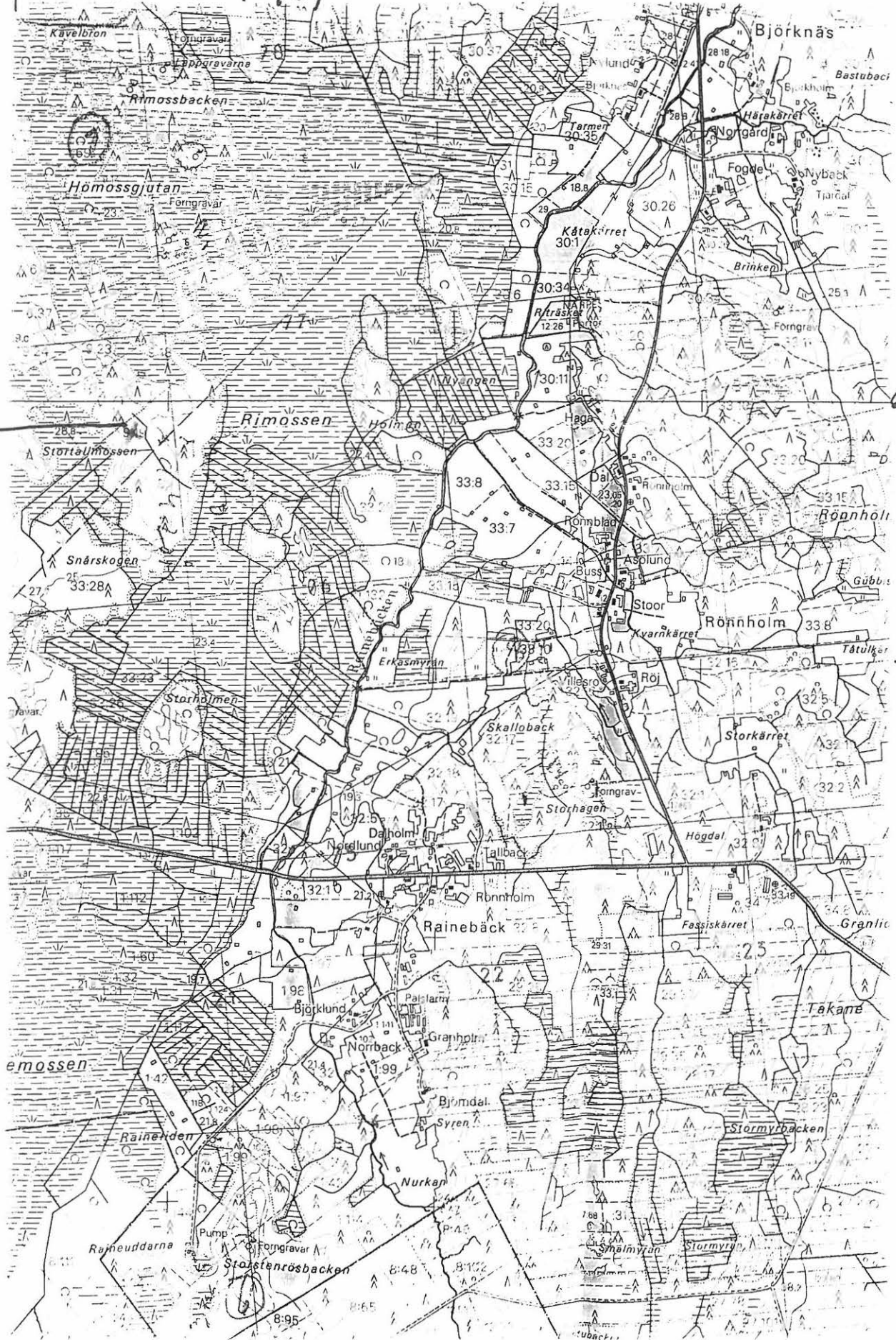
ARKEOLIIKARTTA

KALLOVUATNEN NO 65205 - 65210

MARVATTI, PATREKARVI
TALLMOSSEN B, SKL 16

PK 1242 08 NYBY

SKL 16

6965

6964

527

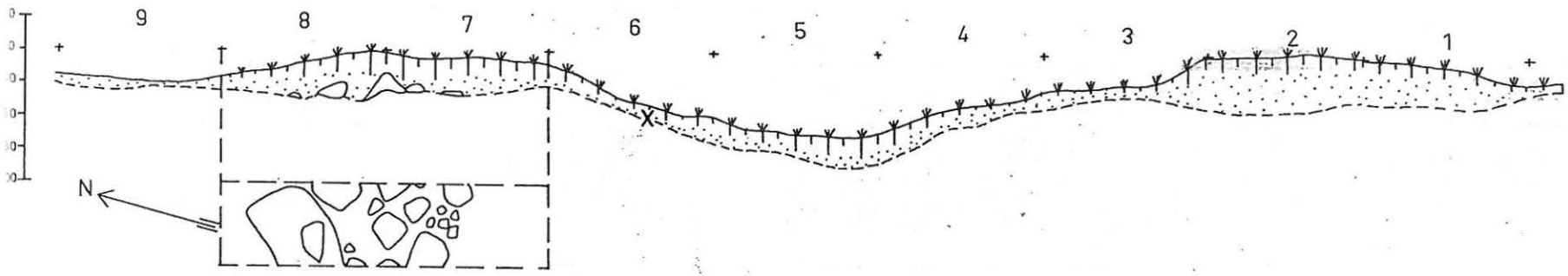
528

PETALAX
Tällmossen *B* 1978
Painanne C

	torv och bark
	sand
	keramik <i>KM 20356</i>

0 20 40 60 80 100cm.

PROFUNKARTIA
1/2/4 YLITTEKSEN

~~64705~~ 65205

MAALAHATI, ENI.
PETOLAHATI

TALLMOSSEN B, SKL 16
KOEK. 1978

KOELIVETU
PAINANNE E:STA

~~64706~~ 65206

WSW:STA

~~64707~~ 65207

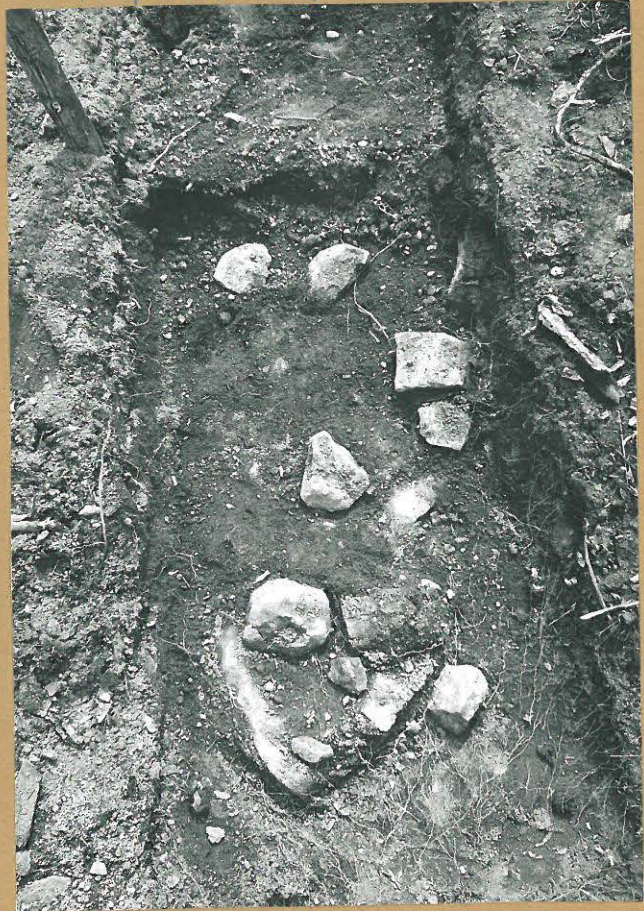
S:STA

MAAALAHTI, ENT. PETOLAHTI
TALLMOSSEN; B. SKL 16
KOEK. 1978

~~64708~~ 65208

~~64709~~ 65209

Kiveistä "valli" alla, ylätyiskontakiviä

~~64710~~ 65210

M. Klöck - 78